

ሰገን

የመጀመሪያ ዕትም

ጋህነን/ግ በጋምቤላ ሕዝብ ችግር ላይ ያለው አቋም

በኢሕዲግ ቀያሽነት የሚደረገው ሕዝብን የማፈን ተግባር ቡድናዊን ስልጣን ተገን በማድረግ በልግዛ አልገዛም ትንቅንቅ በሀገሪቱ ያሉትን የክልል ሕዝብ ፖለቲካዊ፣ ማህበራዊ እና ኢኮኖሚያዊ ችግሮች ሊፈቱ አይችሉም።

ዓላማችን በአሁኑ ወቅት የደረሰበት የዕድገት ደረጃ የሕዝብ ንቃተ ህሊና ከምንም ካለመቁጠር ኢሕዲግ የታሪክ ተወቃሽ የመሆኑ ያህል ክስተቶች ሲለወጡ አብሮ የማይለወጥ የፖለቲካ ድርጅት ሕዝብን የማፈንና የማጭበርበር ተግባሩን እየቀጠለበት ይገኛል።

በአሁኑ ወቅት ያለውን የዓለም የፖለቲካ ዕድምታ ለሕዝብ ለህብረተሰብ ወይም ለግለሰብ እንዲያመች ተደርጎ በተቀየሰበት ወቅት የሕዝብ ሰበሐዊ መብቶች ሐሳብን በነፃ የመግለፅ ፣ ከቦታ ቦታ መንቀሳቀስ፣ የመሰብሰብ፣ በገህድ ለሕዝብ በተሰጠበት ዓለም ሕዝብ ሀሳቡን በሚገልፅበት ዘመን በሀገራችን ኢትዮጵያ የኢሕዲግ መንግስት እነዚህ ዲሞክራሲያዊ መብቶች በመገደብና በመከልከል ሕዝብን በአፈና ሲያዋክብ ይገኛል።

የአንድ ቡድን የስልጣን መጨበጥ ወይም ስልቱን እየለዋወጠ ለብዙ ዓመታት ካለ ሕዝብ ፍላጎት በስልጣን ላይ የሙጥኝ ማለት ጊዜ የለፈበትና የወቅቱ አሳፋሪ ተግባር ከመሆኑም አልፎ የአለፉትን መንግስታት አወዳደቅ ወርደት ካለመረዳት ወይም ሕዝብን ከመናቅ የተነሳ ለሆን ይችላል። ለምስክርነት ያህል ከፒተር ኤግ መፃሕፍት (understanding global security) ውስጥ በተለያዩ ወቅቶች በገዢ መደቦች የተፈጸሙ አስር የዓለማችን ዘር ማጥፋት ወንጀል መነሻቸው ሕዝብን ማፈንና መብቶቻቸውን በመገደብ የአንድ ብሔረሰብ የበላይነት በማንጸባረቅ የስልጣን ጥማቸውን ለማርካት ሲሉ የዘር ማጥፋት ወንጀሎችን እንቅስቃሴ ያሳያል።

ተ.ቁ	ፖሊስ አውጪ	ዓ.ም	የተጎዳው ሕዝብ ስም	የተፈጀው ሕዝብ ብዛት
1	ሞንጎሊያን	1215-1279	ቻይናዊያን	18.8 ሚሊዮን
2	ሞንጎሊያን	1220-1222	ፐርሻውያን	6 ሚሊዮን
3	ቱርካዊያን	1915-1917	ሮማኒያውያን	1.3 ሚሊዮን
4	ፓክስታናውያን	1917-1918	ቫንጎላዊን	1.5 ሚሊዮን
5	ናዚ ጀርመን	1933-1945	ጁሽ	6 ሚሊዮን
6	ናዚ ጀርመን	1940-1945	ኤሻውያን	10.5 ሚሊዮን
7	ፖላንድ	1945-1948	ጀርመናውያን	1.6 ሚሊዮን
8	ቻይናውያን	1959-2003	ታይዋን	1.6 ሚሊዮን
9	ናጄሪያውያን	1966-1970	ኤቮላዊን	1 ሚሊዮን
10	ሱዳን	1983-2003	ደቡብ ሱዳናውያን	1.5 ሚሊዮን

እነዚህን ክስተቶች ስንመለከታቸውና በደንብ ሰናጤናቸው በአሁኑ ወቅት በሀገራችን ኢትዮጵያ እየተደርጉ ካሉት ሕዝብ ከሕዝብ ፣ ብሔር ከብሔር እና ጎሳ ከጎሳ ላይ እንዲነሳ የገዛ ዜጋውን ፣ ውንድሙን እንዲጠላ ፣ ንብረቱን እንዲያወድም አልፎተርፎም እንዲገለገል በሚደረገው ሥርዓት አልበኝነት የተሞላበት የፖለቲካ እንቅስቃሴ

የሚያንፀባርቀው ያለው ገዢ መደብ ጥቅማቸውን ለማስከበርና በሥልጣን ላይ የመቆየት ዓላማቸውን ከግብ ለማድረስ እነዚህ ሕዝቡን የመለያየትና የመከፋፈል አጀንዳቸውን ይጠቀማሉ። ለዚህ ነው ያየናቸው የዘር ማጥፋት ወንጀሎች በተለያዩ ወቅቶች ሊፈፀሙ የቻሉት።

በዚህም መራራ ትግልና አሰልፎ ጉዞ ውስጥ ደከመኝ ሰለቸኝ ሳይሉ ሕዝባቸው የተነፈጉትን ነፃነት ለማስመለስ ሲሉ አያሌ የአፍሪካ መሪዎች ተወድቀዋል። ለምሳሌ ያህል አንጋፋው የደቡብ አፍሪካ ብሔራዊ ኮንግረስ(Africa National congress) ለሕዝባቸው ሲሉ እራሳቸውን አሳልፈው በመስጠት ከገዢው መደብ ጋር ያደረጉት ከፍተኛ ትግል ውጤቱ አሁን ላለው የደቡብ አፍሪካ ሕዝብ ነፃነት መጎናፀፍ መነሻ ነው።

የጋምቤላ ሕዝብ ችግሮችና መንስዎቻቸው

አንድ የሕክምና ባለሙያ ለበሽተኛው መድኃኒት ከማዘዙ ፊት መጀመሪያ ማድረግ የሚገባው የበሽተኛው ሁኔታ ፤ መነሻ ምልክቶችን ከጠየቅና ከተረዳ በኋላ ውሳኔ ላይ ከመድረሱ በፊት ለችግሩ ዘላቂ መፍትሄ ለማግኘት ሲል በቤተ-ሙከራ ምርመራ ማካሄዱ የግድ ነው።

ይህን መነሻ በማድረግ የጋምቤላ ሕዝብ በተለያዩ የአገዛዝ ዘመናት የደረገበት የስልጣን መለዋወጥና መቀያየር ለሕዝቡ የፈለጉት አንዳችም ቁም ነገር የለም። ምክንያቶቹም፡-

- 1.ንቃተ ሕሊና (conscience)
- 2.አገልግሎት (service provision)
- 3.ፖሊሲ (policy)
- 4.ሥልጣን (power)

እነዚህ ከላይ የተቀሰናቸው የሕዝብ ንቃተ ሕሊና እድገት አለመኖር ፤ ግልፅ ፖሊሲ አለመኖር፤ አገልግሎት ሰጪ ተቋማት አለመቋቋምና የተፈራረቁት ገዢ መደቦች በስልጣን ዘመናቸው ሕዝብን በትክክል አለማገልገል በሕዝባችን ላይ የጣለው ጠባሳ በጥልቀት እንድንመለከታቸው የደርገናል።

የአፄ ምኒሊክ የአዛዝ ዘመን

የጋምቤላ ሕዝብ ባህሉና ሐይማኖቱን ለዘመናት ጠብቆ የኖረ ሕዝብ ከመሆኑ አልፎ የራሳቸው የሥልጣን ሐረግ የነበራቸውቸውና እራሳቸውን በራሳቸው ሲተዳደሩና ሲመሩ የኖረ ሕዝብ ነው። የነበራቸውም ንቃተ ህሊና ሕዝቡን ከማስተዳደር ሊያግዳቸው አልቻለም።

በዘመኑ የነበረው የግዛት መሳፍንት እና የመሬት ባለቤትነት ምኞት የተጠናወታቸው ገዢ መደቦች የጋምቤላን መሬት ተቀማታና ድንግልነቷን በመረዳት አፄ ምኒሊክ የጋምቤላን ሕዝብ ለመግዛት ያልፈነቀሉት ድንጋይ አልነበራቸውም።

በዚህም የተነሳ ለብዙ ዘመናት በጠንካራ ሠራተኛነቱ የሚታወቀው ሕዝብ እንደበሬቱ በራሳቸው ጉዳይ የመወሰን መብታቸው በጥቅም ተፋለሚ ህይወት ተነጥቆባቸው የሩቅ ተመልካች እስከ መሆን ድረስ ደርሰዋል። ለዚህ ሁሉ መነሻ ምክንያት የአፄ ምኒሊክ ምኞትና ሌሎች ሀገሮች ሲካሄድ የነበረው የግዛት ወሠን ማስፋፋት ያለውን ገዢ መደብ የገቢ ምንጭ ማሳደጊያ ሕዝቡን ለባሪያ ገዢነት በመዳረግ ያደረጉት የጭቆና ተግባራት

ለሕዝቡ ዕድገትና ጥቅም እንዳልሆነ በግልፅ እንረዳለን። በዚህም ሳያበቃ ከአፄ ምኒልክ ውድቀት በኋላ የመጣውም ገዥ መደብ የተለየ ተግባር ሲፈፅም አልታየም።

የአፄ ኃይለስላሴ የአገዛዝ ዘመን

የታሪክ ምሁር የሆኑት ዶ.ር ሮበርት ኦ. ኮሊን እንደሚሉት ከሆነ በመፃፈቸው (shadow on the grass) ወላጅ አልባ የሆነው የሶሪያ ሀገር ተወላጅ የሆነውን ማጂድ አቡድ እ.አ.አ. 1884 ዓ.ም በጀርዳን ወንዝ አጠገብ በሚገኝ አነስተኛ መንደር ተወልደው በኢየሩሳሌም የሕፃናት ማሳደጊያ ውስጥ ያደጉ ሲሆን ለአፄ ኃይለስላሴ ፖሊሲዎች ተግባራዊነት ከፍተኛ ሚና ከተጫወቱት የውጭ ሀገር ተወላጆች መካከል አንዱ ነው ። ማጂድ በ19 ዓመቱ የዴሞክራሲ ሚሺኒሪ ተከትሎ ኢትዮጵያ ከገቡ በኋላ በነበራቸው የመንፈሳዊ ጥንካሬ ከልጅ እያሰና ከራስ ተሰማ ጋር መልካም ግንኙነት ለመፍጠር ጊዜ አልወሰደባቸውም ።

ማጂድ በነበራቸው የተለያዩ ቋንቋዎች ችሎታ የተነሳ የአማርኛን ቋንቋ ችሎታቸውን ከግምት ውስጥ በማስገባት በወቅቱ ለነበረው ገዥ መደብ ዓላማ ለማሳካት ማጂድን መጠቀሚያ አድርገውታል ። በዚህም የተነሳ ገዥ መደቦች በጋምቤላ ለነበራቸው የኢኮኖሚ ምኞት ለማሳደግ ሲሉ እ.አ.አ. 1914 ዓ.ም ምዕራብ ኢትዮጵያ ጎራ አጠገብ ጉሞሮ በሚባል ቦታ ላይ መሬት ተሰጣቸው። ይህን ሁለታ ለመመለስና ተወዳጅነት ለማትረፍ ሲሉ በደሙነፍስ ይንቀሳቀስ የነበረው ማጂድ እ.አ.አ 1916 ዓ.ም የጋምቤላ ሕዝብ ለኢትዮጵያ እውቅና አልሰጡም በሚልና በግዴታ ኢትዮጵያዊ መሆን አለባቸው በማለት ያነሱት ሐሳብ በጋምቤላ ሕዝብ ተቀባይነት በማጣቱ ከአራት መቶ ታጣቂዎች በላይ አስከትሎ በባሮ(ኡፔኖ) ወንዝ ዳርቻና ኢታንግ ላይ ከፍተኛ ቁጥር ያለው ሰላማዊ ሕዝብ ፈጅተዋል።

በዚህም የተነሳ በጋምቤላ ሕዝብ ላይ ያደረጉት ሙከራ ምንም እንኳን ተቃውሞ ቢገጥመውም ለኢትዮጵያ ሹማውንቶች እንደ ድል ተቆጥሮላቸዋል በ1932 ዓ.ም በጃንዌ (ኃይለስላሴ) የኢትዮጵያ ድንበር ወስን ተጠሪ ሆነው ተሾሙ ። አቶ መጂድም ድጋሚ በተሰጣቸው ሥልጣን በመጠቀም ሹማውንቶችን ለማስደስት ሲሉ እንደገና 360 ታጣቂዎችን አስከትለው ከጊሎ ወንዝ እስከ አኮቦ ዳርቻ ባለው ሠላማዊ ሕዝብ ላይ ይህ ነው የማይባል አሰቃቂና ዘግናኝ የግድያ ወንጀሎችን በሕዝብ ላይ ፈጽመዋል።

የደርግ የአገዛዝ ዘመን

የደርግ መንግስትም ከላይ ከአየናቸው ገዥ መደቦች የተለየ አላማና የአገዛዝ ስልት ይዞ አለመምጣቱ ለመረዳት አያዳግትም። የደርግ መንግስት በጋምቤላ ሕዝብ ላይ የተሞከረው ዘርን የማጥፋት ሥልት አሳዛኝና አሳፋሪ ከመሆኑ የተነሳ ለዘመናት ለረሳ የማይችል እስከፊ ተግባር ነው።

ይህም የአለፉትን ገዥ መደቦች የግዛት መስፋፋት ዕቅድ መልኩን ቀይሮ በመምጣት የደገኛውን ሕዝብ በሰፊራ መልክ ለማምጣት ራሱን ተገን በማድረግ የተፈጸሙት ተግባር የጋምቤላን ሕዝብ ፍላጎትና እምነት ከግንዛቤ ሳያዝገባ የተደረገ ከመሆኑ አልፎ የሰፊራ ፕሮግራሙ ለአካባቢው ደን መጨፍጨፍ ፤ ነባሩን ሕዝብ ከለመደው የመኖሪያ አካባቢው ማፈናቀልና ለሕብረተሰቡ አለመረጋጋት ከፈተኛ አስተዋፆ አበርክተዋል።

ከዚህም አልፎ ተረፎ የደርግ መንግስት የሕዝብ የትምህርት ደረጃ ከማሳደግ ይልቅ ሕዝቡን ለወታደራዊ ተግባራት ብቻ ሲጠቀምባቸው አልፏል። ለሕዝቡም ያደርግ የነበረው ብሔራዊ ውትድርና ፤ መለዎ ለባሽ ፤ ወደ ዘማች፤ ጦር ሠራዊት፤ ሚሊሻ፤ ቁምጣ ለባሽ ወዘተ እተባሉ ስማቸውን እየቀየረ አምራች የነበረውን የህብረተሰብ ክፍል ለግል ጥቅም ማሳኪያ ሲል በየጦር ግንባሩ ሲማግኛቸው ቆይቷል/አልፏል።

የኢህዴግ የአገዛዝ ዘመን ከ1991 እስከ አሁን

የጋምቤላ ሕዝብ ተጎጂነቱ ከመጀመሪያው ገዥ መደብ አንስቶ አሁን የኢህዴግ መንግስት እየገዛ እስከ አለበት ቀን ድረስ ጭቆናውና በደሉ አላበቃም።

ለጋምቤላ ሕዝብ የአለፉት መንግስታትና አሁን ያለውም መንግስት ውሃ ቅዳ ውሃ መልስ ከመሆኑ በቀር ምንም የፈየደው አንዳችም ነገር የለም።

ያለፉት መንግስታት በጋምቤላ ሕዝብ ላይ የፈፀሙት ግፍና በደል ሕዝቡ አሜን ብሎ አልተቀበለውም የራሱ ነፃነትና ዲሞክራሲያዊ መብቱን ለማስጠበቅ ሲል የተለያዩ እንቅስቃሴዎች ሲደረጉ ቆይተዋል። ለዚህም ነው የደርግን መንግስት ለመጣል እ.አ.አ በ1977 ዓ.ም በጋህነን/ግ ድርጅት ጥላ ሥር በመሰባሰብና በመደራጀት ከሌሎች ጭቁን የኢትዮጵያ ሕዝብ ከፈጠሩት ድርጅቶች ጋር በመጣመር አብሮ ደርግን ለመጣል የተንቀሳቀሱት። በዚህም እንቅስቃሴ የጋምቤላ ሕዝብ እስከ ደርግ መውደቅ ድረስ የበኩሉን አበርክቷል።

እ.አ.አ 1991 የተገኘው ለውጥ ለጋምቤላና ሌሎች ጭቁን የኢትዮጵያ ሕዝብ ድርጅቶች ጋር በፈጠሩት ቅንጅት የተገኘ ነው። ለዚህም ነው የለውጡ ተጠቃሚ ለመሆን በከፍተኛ ደስታና ጉጉት መንግስቱን የተቀበሉት።

አቀባበላቸውም ከዚህ በፊት የነበሩት ገዥ መደቦች ይከተሉት የነበረውን ሥውርና አድሎዊ አሠራሮች ያበቃሉ በሚል ተስፋ ከሽግግር መንግስት ጀምሮ መንግስት እስከ ተቋቋመበት ጊዜ ድረስ በመለው ሀገሪቱ በሚደረጉ የድህነት ጥበቃ፤ የሠላም መረጋጋትና በድንበር በመከለከል ተግባር ላይ ያለማንገራገር በሙሉ ልቡ ተሳትፏል።

ይሁን እንጂ የኢህዴግ መንግስት ለጋምቤላ ሕዝብ የጭቃ ውስጥ እሾክ ሆኖበት ከመንግስት ይጠበቅ የነበረውን የሰብሐዊ መብቶች መከበር ፤ ራስን በራስ የማስተዳደር ሙሉ መብት እና ሌሎች መሠረታዊ የልማት እንቅስቃሴዎች በተነደፈው ህግ መንግስት መሰረት ለሕዝብ መሰጠት ሲገባቸው በተገላቢጦሽ ከርቀት በሪሞት ኮንተርል ከላይ ወደ ታች በሚሰጡ ትህዛዞች መተግበር ጀመሩ።

በዚህ የተነሳ የጋምቤላ ሕዝብ ለዓመታት ሲወደቅለት የነበረውን ለውጥ ባለማግኘቱ ጉልቻ ቢለዋውቁ ወጥ አያጣፍጥም የሚባለው አባባል በማጤን ያለፉትን የገዥ መደቦችና አሁን ያለሁን የኢህዴግ አባገነን መንግስት በወረቀት ላይ ያሰፈረውን መልካም ፖሊስ በወረቀት ላይ እንደ አስፋፈሩት ቀረ እንጂ ሲተገብሩት አልታዩም ለዚህም ነው የአሁኑ መንግስት ከአለፉት ገዥ መደባት የተለየ ተግባር ሲፈፃም ካልመታየቱ አልፎ ለክልል መንግስታት ተሰጠ የሚባለው መብትና የኢትዮጵያ ህገ-መንግስት ምዕራብያውያን ና ሃብታም ሀገራት ጋር መለመኛና ሕዝብን ማታለያ ከመሆኑም በቀር ለጭቁኑ የክልሉ ሕዝብ የፈየደው አንዳችም ነገር የለም።

የጋምቤላ ክልል ሕዝብ ከኢህዴግ መንግስት ምን ይጠበቃል?

እንደ አጀማመሩ የደርግ መንግስት ለመጣል በተደርገው እንቅስቃሴ በሰላም ወዳድነቱ አርቆ አስተዋይነት የታወቀው የጋምቤላ ሕዝብ በራሱ ጉዳይ ላይ የመወሰን መብቱን ለማጎናጸፍ ላደረገው የትጥቅ ትግል ከደርግ ውድቀት በኋላ በኢትዮጵያ ህገ-መንግስት ሊረጋገጥለት ችለዋል። ሆኖም ግን በህገ-ምንግስቱ የተሰጠትን መብቶች ለመጠቀም በሚያደርጋቸው እንቅስቃሴ የኢህዴግ መንግስት ባለ ሥልጣናት ሲያፋኑትና ሲአንገላቱት ይገኛል ። የክልሉ መንግስት ለሕዝቡ የሚገባው መሰረታዊ ልማት በቅርበት የሚያወቀው በክልሉ ውስጥ የሚገኙት የክልሉ ተወላጅ ከመሆናቸው አልፎ ለክትትልም የሚያመቹት እነሱ መሆን ሲገባቸው የኢህዴግ ካደራዎች ሳይጣሯቸው አቤት የሚሉ፤ የማያውቁት እኔ ነኝ የማውቅልህ እያሉ ፤ ያልሰሙትን ስምተናል እያሉ ሕዝቡን በምላሳቸው እየሸነገሉ የልማት ተጠቃሚ እንዳይሆን ሲያግዱት ቆይተዋል።

ኢህዴግም ከአለፉት ገዥ መደቦች ልምድ በመነሳት ሕዝቡን ለማዳከም ያሉትን ብሔር ብሔረሰቦች እርስ በርስ በማጋጭትና እንደኛው በአንደኛው ላይ በማነሳሳት ሕዝቡ ሲያናቆርና ሲያባላ ይገኛል። በዚህም የተነሳ የክልሉ ሕዝብ የልማት ተጠቃሚ ከመሆን ይልቅ የሩቅ ተመልካች ሆኖ ይገኛል።

የጋምቤላ ሕዝብ ከኢህዴግ መንግስት በጉጉት ሲጠብቀው የነበረውን ዕድገትና ለውጥ በእነዚህ ሰንካላና የግል ጥቅም አሳዳጅ በሆኑት ባለሥልጣናት ስብብ ህብረተሰቡ የለውጡ ፍሬ ተጠቃሚ ሊያደርጋቸው አልቻለም ።

ሰላማዊ ሕዝብን ማፈናቀል ነፍስ ማጥፋትና ሴቶችን መድፋር እንደ ጀግንነት የተቆጠረለት የኢሕዴግ ሰራዊት እንደ የማንኛውም የሀገር መከላከያ ሰራዊት የሀገሩን ድንበር መጠበቅ ፤ ሕዝብን ከጠላት ሀገርን ከወረራ ለመጠበቅ የተቋቋመ አለኝታዎች ከመሆን ይልቅ በተቃራኒው ሕዝብን ሲበድሉ ይገኛሉ። ዳሩ ግን እጅግ አስነዋሪው የኢህዴግ አባገንን መንግስት የአቋቋማቸው የመከላከያ ሰራዊት የተሰጣቸውን ሀገር የመጠበቅ ኃላፊነት ወደጎን በመተው አስነዋሪ ተግባራት ሰፈፀሙ ተስተውለዋል።

የኢህዴግ መንግስት ሀገሪቱ ከተቆጣጠረበት ቀን ጀምሮ በጋምቤላ ሕዝብ ላይ የፈጸማቸው አስነዋሪ ድርጊቶች ስፍር ቁጥር የለውም። ሰላማዊና አምራች የሆነው የወጣቱ ክፍል በዕየለቱ የተለየ ስሞች እየወጣ ማለትም ሌቦች፣ ሸፍቶች፣ አደገኛ ቦዘኔ፣ እያለ በእነዚህ ስሞች በመጠቀም ወጣቱን ክፍል ብቻ በጠራራ ፀሐይ በጥይት ሲደበደብ ፤ ሲያሳድድና ሲያስር ይገኛል። ይህ አልበቃ ብሎት በኢታንግና በጋምቤላ ከተማ በ1984 ዓ.ም (በ1992) በሰላማዊ የኑዌር ሕዝብ ላይ የደረገው የጅምላ ጭፍጨፋ፤ በዲማ ወረዳ ላይ የዕለት ጉርሻቸው ለማግኘት በወርቅ ቁፋሮ ስራ ላይተሰማርተው በነበሩት ጭቁን ስራ አጥ ወጣቶች ላይ የተደረገው የግድያ ዘመቻ ፤ በአኮ ወረዳ በነወር አርሶ አደሮች ላይ የኢህዴግ ሰራዊት ያደረገው ግድያ እንዲሁም በጎደሬና(መሻርንግር ዞን) አካባቢው ጭቁን መሻርንግር ሕዝብ ላይ ሙሉ ኃይሉን በመጠቀም በምድር በእግረኛ በአየር በተዋጊ ኢሊኮፕተር በመታገዝ ሕፃን ወጣት፣ ሽማግሌ አርጊት ሳይል በተከታታይ ለሁለት ቀናት ዘግናኝ ጭፍጨፋ አካሄዷል ።

ሌላኛውና ትልቁ የመንግስቱን አረማኔነት የሚገለፅ ድረጊት በታህሳስ 3/1996 (2003) በጋምቤላ ሕዝብ ላይ ያደረገው ድርጊት ቃላት ሊገልፁትና ሊታመን በማይችል መንገድ የፈጸመው ድርጊት ነው። ከዚህም በመቀጠል አኝዋኮች ብቻ በሚኖሩበት ወረዳዎች በዲማ ወረዳ በአራተኛው ቀን ሕዝብን የመግደልና ንብረት የማቃጠል ዘመቻ በአቦና በፍኝዶ ወረዳዎችና አካባቢዎች በከባድ መሳሪያ የታገዘ ቤት የማቃጠልና ግድያ እንዲሁም ለአቅም ሒዋን ያልደረሱ ሴቶችን በመድፈር ሶስትና አራት ሆኖ በመፈራረቅ የፈጸሟቸው አፀያፊ ተግባራት እናትና ልጅ አንድ ላይ አድርጎ ርቃ ስጋቸውን ሆኖ

በመፈራረቅ የፈፀሟቸው የመድፈር ተግባራት ከሰራዊቱ የማይጠበቁ አሳዛኝ እና ዘግናኝ ድርጊቶች ናቸው።

ይህ በዚህ ብቻ ሳይባል ከታህሳስ 3. 1996 የተጀምረው የግድያ ዘመቻ በሁሉም ወረዳዎች በማዳረስ ዘመቻውን ቀጥሎ እስከ 1998 ማብቂያ ድረስ ከፍተኛ በደል እና ኪሳራ አድርጎታል። በነዚህ የሰቃይና ዋይታ ዓመታት ሕይወታቸው ያጡት የአኝዋ ሕዝብ አሁን ከሚባለው ቁጥር በላይ እንደሆነና በጋምቤላ ከተማ ብቻ የወደመውም ንብረት 1.5 ሚሊዮን ገንዘብ እንደሚገመት ይገለጻል።

በዚህ የኢህዴግ ሰራዊት ዘመቻ ወቅት በክልሉ አገልግሎት ሰጪ የነበሩት ተቋማት በተለይ የአኝዋክ ወረደዎች እንደ ት/ቤቶች የጤና ተቋማት የመሳሰሉት ውስጥ የነበሩ አገልግሎት መስጫ ንብረቶች በሙሉ በማውደምና በማቃጠል ቤቶችን እንደ ጦር ካምፕ ሲጠቀሙበት ተስተውለዋል። በየሰፈሩበት ወረዳና ቀበሌ ያሉት የገበሬ ሚስቶች ውሃ በማስቀዳት፣ እንጭት በማስፈለጥ፣ ምግብ በማብሰል አልፎ እንደ ሴትኛ አዳሪ አድረገው ሲለዋወጡባቸው ታይተዋል። ገበሬዎቹም ሚስቶቻቸው ለመጠየቅ በሚሄዱበት ጊዜ ድብደባና አፀያፊ ድርጊቶች ባሉበት በሚስቶቻቸው ላይ ሰፊ ምንጭ አንዳንድ ባሎች ለጥያቄ ስለሄዱ ብቻ ሕይወታቸው በወታደሮች እጅ አልፏል።

ይህ አልባቃ ብሎ የኢህዴግ መንግስት በሰራዊቱ የተፈፀመውን ድርጊት ከአለም አቀፍ መንግስታት ለመደበቅ ከፍተኛ ሙከራ አድርጓል። የደረገውን ሙከራ ግን ተጎጂ የሆነው የጋምቤላ ሕዝብ ልጆች ባደረጉት መረባረብ ሴራው ሊጋለጥ ችሏል።

አሁንም የተጋለጠው ገመናቸውን ጋህድ እንዳይወጣ ለመከላከል ባደረጉት ሙከራ ተጎጂ የሆነው ተማሪው የአኝዋ ክፍል ጠንሳሽ አድርገው በመቁጠር ከአለም አቀፍ ህብረተሰብ ዕይታ ውጪ ለማድረግ በማሰብ በተለያዩ የኢትዮጵያ እስር ቤቶች እየተሰቃዩ ይገኛሉ።

ዳሩ ግን ጭፍጭፋውና ገደቦቹ የሠራዊቱ አባላት እንዲሁም በወንጀሉ የተሳተፉት ግለሰቦች በወንጀሉ ሳይጠየቁ የፈፀሙት ድርጊት እንደ ጀግንነት ተቆጥሮላቸው የማረጋገጥ እድገት እስከማግኘት ድረስ የደረሱና የቀሩት ግለሰቦች ደግሞ በተጎጂው ህብረተሰብ ላይ በዛቻና በምን አለብኝነት ህብረተሰቡን በማሰቃየት ላይ ይገኛሉ።

ጋህነን (GPLM/F) በጋምቤላ ሕዝብ ችግር ላይ ያለው አቋም

ጋህነን/ግ የጋምቤላ ሕዝብ ችግሮች ሊፈቱ የሚችሉ በአለፉት አሻንጉሊት ገዥዎች እና የኢህዴግ መንግስት በሚወጡት ፖሊሲና ደንቦች አለመሆኑን ያምናል።

የጋምቤላ ሕዝብ ነፃነቱንና ስብሀናውን ከምንም በላይ የሚመለከተው ሕዝብ ነው። በዚህም የተነሳ በጨቋኝ ገዥ መደቦች እየተዘረጋበት ያለው የጭቆናና የአፋና መረብ የሥልጠን ቅብብሎሽ ለማስቀረትና ነፃነቱን ለማጎናፀፍ የሚደረገውን ትግል በትክክል የታለመለትን ግብ እንዲመታ ጋህነን/ግ ሕዝብን የማንቃት ስራ ቅድሚያ በመስጠት ይንቀሳቀሳል። የሕዝቡንም ንቃት ህሊና አሁን ካለው ደረጃ ወደ ላቀ ደረጃ ለማድረስ አብይ ተግባሩ ነው።

ጋህነን/ግ የሕዝቡን ርሮ፣ ሥቃይ፣ ፍላጎትና ጥያቄ መሠረት በማድረግ የሚከተሉት ዓላማዎች ተግባራዊ ለማድረግ ቆርጦ ተነስቷል።

፩. አለማቀፋዊ ደንቦች ህግጋት በማይቃረን መልኩ በማንኛውም የትግል አቅጣጫ በመጠቀም ለሕዝቡ ነፃነት ሲል ይቆማል የሕዝቡንም ፖለቲካዊ፣ ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊ ጥቅሞች በጋራ ተደጋፊነት የራስን ዕድል በራስ የመወሰን መብት እንዲረጋገጥለት ጋህነን/ግ በፅኑ ይታገላል።

፪. እውነተኛ የክልሉ ሰላምና አንድነቱ ሊመጣ የሚችለው ሕዝቡ በራሱ ጉዳዮች ላይ የመወሰን መብቱ በህገ-መንግስቱ እንደተደነገገው በተግባር ሲተረጎም መሆኑን ጋህነን/ግ በፅናት ያምናል።

ስለዚህ ዜጎች የሥልጣን ባለቤትነታቸውን በተግባር በማረጋገጥ የሕዝቡን ንቃተ ህሊና ከማሳደግ ጎን ለጎን የዓለም ሰላምን ለዲሞክራሲያዊ መብቶችን በማረጋገጥ ረገድ ጋህነን/ግ አሰፈላገውን አስተዋዖ ያበረክታል።

፫. በጋህነን/ግ እይታ ልማት ማለት ለክልሉን ሕዝብ መሰረታዊ የሆኑት የልማት ተቋማትና አገልግሎት ሰጪ ባለሙያዎች ማደራጀትና ማሰልጠን ማለት ነው። ያልተገናኙ ወረዳዎችን በመንገድ በማገናኘትና ገበሬውን ምርቱን ገበያ ላይ እንዲውል በማበረታታትና ሀገር አቀፍ ገበያ ላይ ተወዳዳሪ እንዲሆን ማድረግ፤ ሕዝቡን የንፁህ ውሃ ተጠቃሚ እንዲሆን ማድረግ ፤ በአቅራቢያው የጤና ተቀዋም የትምህርት ተቋማት በመገንባትና አገልግሎት በሚገባው እንዲያገኝ ማድረግ እደሆነ ጋህነን/ግ ያምንበታል። በኢ.ሕ.ዴ.ግ ዘንድ ግን ል ማት ማለት ካድሬዎችን ማሰልጠን ፤ ለሹማምንቶች የሚደረግ የደሞዝ ጭማሪ ፤ በተራበው ህብረተሰብ ስም የሚጠየቅን ዕርዳታ ለተገቢው ሕዝብ መስጠት ሲገባው ለካድሬዎቻቸው ፍ ለአባላት መመልመያ ማዋል ፤ በግብር መልክ ከድሃው ህብረተሰብ የሚሰበሰበውን ገንዘብ ለጦር መሳሪያ ግዢ በማዋልና መልሶ የገዛ ሕዝቡን መፍጅት ማለት ነው።

፬. ጋህነን/ግ የክልሉ ደን ፤ እንሰላትና ዓላ ሀብቱን እንዲሁም ለም መሬቱን በመጠበቅና ለመጨው ትውልድ ለማስተላለፍ አሰፈላጊውን የመከላከያ ስልት ይቀሳል። የክልሉን ሕዝብ እንደ አቅሙ የበኩሉን አስተዋዖ እንደያበረክት ያበረታታል።

፭. ሥራ አጡን የህብረተሰብን ክፍል ፡ደጋፊ ባለማግኘት ትምህርታቸውን ያቋረጡ ፡ወላጅ አልባ ሕፃናት ፤ አዛውንቶች ፤ ሴቶችና አካለ ስንኩላን የሆኑ ዜጎችን መልሶ ተስፋ እንዲዘፋና ራሳቸውን እንዲችሉ ድርጅታዊ ኃላፊነቱን ይወጣል።

፮. በህግ የበላይነት በመከባበርና በመደጋገፍ የሕዝቦች የጋራ ጥቅም ላይ የተመሰረተ ግንኙነት ከሚፈጥሩ ዲሞክራሲያዊ መንግስታትና ዓለም አቀፍ ድርጅቶች ጋር ድርጅታችን የጠበቀ ግንኙነት ያደርጋል።

ማጠቃለያ

አሁን ያለውን የከፋፍለህ ግዛ የኢህዴግ አምባገነን መንግስት ሥርዓት ሕዝብን ከሕዝብ ማጋጭት ፤ በማይጨበጥ ልማት ስም ሕዝቡን በማታለለል ፤ በጭፍን የሐሴት ፕሮፖጋዳ ህብረተሰብን ማዋከብ ይህን የማን አለብኝነት ትግባሩ ለሕዝብ በማጋለጥና ሕዝቡ የስልጣን ባለቤት ማድረግ። የክልሉ ሕዝብ ሥልጣን ባለቤትነትና የህገ-መንግስት የበላይነት ላይ የተመሰረተ አመራር እስኪሰፈፍን ድረስ ጋህነን/ግ ከአለም አቀፍ ህብረተሰብ እና ዲሞክራሲ አራማጅ መንግስታት ጋር እጅ ለእጅ በመሆን አሰፈላጊውን ሁሉ ትግል ያደርጋል።